

Sygn. akt I ACa 330/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w M.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 12 grudnia 2017 r. sygn. akt I C 851/17

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 767,36 zł (siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 37/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 marca 2017 r. i oddala powództwo w pozostałej części;**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 280 zł (dwieście osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Marek Boniecki SSA Anna Kowacz-Braun SSA Zbigniew Ducki

Sygn. akt I ACa 330/18

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Krakowie: uchylił wydany przez ten Sąd nakaz zapłaty z dnia 12 kwietnia 2017 roku, sygn. akt(...); umorzył postępowanie w odniesieniu do kwoty 83.616,83 zł; oddalił powództwo w zakresie kwoty 792,85 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz zasądził od strony powodowej (...) sp. z o.o. w A. na rzecz strony pozwanej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w M. kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Sąd pierwszej instancji wskazał w uzasadnieniu, że w związku z cofnięciem pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 83.616,83 zł w toku procesu wydany nakaz zapłaty podlegał uchyleniu, a postępowanie w tym zakresie umorzeniu. W odniesieniu do żądania zapłaty kwoty 792,85 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie Sąd uznał, że strona powodowa, na której spoczywał ciężar wykazania zasadności tego roszczenia, zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., nie wywiązała się z tego obowiązku. Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd przyjął art. 98 k.p.c.

Wyrok powyższy zaskarżył apelacją powód w zakresie pkt. III i IV, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 792,85 zł tytułem odsetek za opóźnienie w zapłacie wraz z dalszymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenie wyroku w zakresie pkt. III i IV i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Apelujący zarzucił naruszenie: 1) art. 207 §6 k.p.c., poprzez niezastosowanie w wyniku pominięcia wniosków dowodowych złożonych przez powódkę na etapie odpowiedzi na zarzuty, tj. niezwłocznie po zaistnieniu konieczności ich powołania, które to dowody były niezbędne do ustalenia zasadności i wysokości zgłoszonego roszczenia odsetkowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 2) art. 208 §1 pkt 5 w zw. z art. 233§ 2 w zw. z art. 248 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji pominięcie wniosku o zobowiązanie pozwanego do złożenia oraz przeprowadzenia dowodu z rejestru zakupów VAT bądź w przypadku nieistnienia takiego rejestru lub innego rejestru mu odpowiadającego, w którym ujmowane są zakupy i faktury VAT pozwanego za okres od 31 maja 2016 r. do 31 września 2016 r. lub kopii faktur VAT doręczonych i przez powódkę zawierających opisy księgowe z uwzględnieniem terminów doręczenia szczególnych faktur, lub złożenia oświadczenia w przedmiocie terminów ujęcia faktur ewidencji księgowej - na okoliczność ustalenia daty ujęcia faktur w ewidencji pozwanego i tym samym ustalenia terminów wymagalności poszczególnych faktur VAT, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 3) art. 224 k.p.c., poprzez jego błędne zastosowanie w konsekwencji zamknięcie rozprawy przed przeprowadzeniem zgłoszonych dowodów, przez co pominięte zostały wnioski dowodowe zgłoszone przez stronę powodową na etapie odpowiedzi na zarzuty, następnie podtrzymane w kolejnych pismach procesowych, co spowodowało, że powódka nie miała możliwości wykazania za pomocą dokumentów znajdujących się w posiadaniu pozwanego prawidłowych terminów wymagalności faktur VAT objętych powództwem, a tym samym została pozbawiona szansy na udowodnienie zgłoszonego roszczenia odsetkowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 4) art. 232 k.p.c., poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji uniemożliwienie stronie powodowej spełnienia ciężącego na niej obowiązku dowodzenia faktów, z których wywodziła ona skutki prawne z uwagi na pominięcie złożonych przez powódkę wniosków dowodowych, które miały zostać przeprowadzone w drodze zobowiązania pozwanego do przedstawienia dokumentów i rejestrów znajdujących się w jego posiadaniu, zwalających na jednoznaczne ustalenie zakwestionowanych przez niego terminów wymagalności, co za tym idzie potwierdzających zasadność zgłoszonego przez powódkę roszczenia odsetkowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 5) art. 232 w zw. z art. 233 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., przez jego nieprawidłowe zastosowanie w wyniku uznania, iż powódka nie przedstawiła dowodów pozwalających ustalić terminy wymagalności, wskazując w pismach procesowych, że nie znajduje się w ich posiadaniu, podczas gdy powódka jednoznacznie wskazała, że dokumenty te posiada pozwany oraz złożyła w celu wykazania tychże okoliczności wniosek o przedstawienie dokumentów i rejestrów przez stronę pozwaną, który to wniosek został przez Sąd pominięty, a tym samym powódka została pozbawiona możliwości udowodnienia swojego roszczenia, co miało wpływ na wynik sprawy; 6) art. 232 ustawy k.p.c. w zw. z art. 498 §2 w zw. z art. 499 w zw. z art. 6 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie w wyniku przyjęcia, że pozwany udowodnił złożenie oświadczenia o potrąceniu w dacie wskazanej w jego treści, podczas gdy pozwany nie przedstawił żadnego dowodu na okoliczność rzeczywistej daty doręczenia tegoż oświadczenia powódce, oświadczenie nie zostało podpisane przez osoby uprawnione do reprezentacji pozwanego, a nadto pozwany nie wskazał jednocześnie, kiedy nastąpił skutek potrącenia, a co za tym idzie, nie udowodnił

faktycznej daty zapłaty, co miało wpływ na wynik sprawy; 7) art. 233 §1 ustawy k.p.c., przez błędne zastosowanie i w konsekwencji naruszenie zasady wszechstronnego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego oraz zasad logicznego rozumowania, poprzez uznanie, że pozwany kwestionuje istnienie roszczenia odsetkowego z uwagi na stwierdzenie, iż odsetki dochodzone przez stronę powodową naliczane są nieprawidłowo, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego w sprawie powinna wskazywać, iż pozwany miał świadomość pozostawiania w zwłoce i dlatego wprost nie zakwestionował zasadności roszczenia odsetkowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 8) art. 233 §1 w zw. z art. 231 k.p.c., przez błędne zastosowanie i w konsekwencji naruszenie zasady wszechstronnego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego oraz zasad logicznego rozumowania, poprzez uznanie, iż roszczenie odsetkowe powódki nie zasługiwało na uwzględnienie, mimo że pozwany dokonał potrącenia należności głównych wynikających z faktur VAT wystawionych przez powódkę, zatem potwierdził ich otrzymanie oraz stan wymagalności tychże faktur, przy jednoczesnym braku zastrzeżeń pozwanego co do terminowego doręczania faktur VAT oraz wykonywania świadczonych przez stronę powodową usług, co potwierdza, iż roszczenie powódki o zapłatę odsetek było zasadne, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 9) art. 236 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i niewydanie postanowienia w przedmiocie zgłoszonych przez stronę powodową w odpowiedzi na zarzuty wniosków dowodowych o przeprowadzenie dowodu z dokumentów i rejestrów znajdujących się w posiadaniu pozwanego, które to wnioski zostały podtrzymane w dalszych pismach procesowych, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 10) art. 328 §2 k.p.c., poprzez nieuzasadnienie w wyroku wszystkich istotnych elementów mających wpływ na wynik sprawy, a przede wszystkim niewskazania, dlaczego Sąd uznał, iż roszczenie powódki z tytułu odsetek nie zostało udowodnione, skoro powódka już w odpowiedzi na zarzuty złożyła pominięte przez Sąd wnioski dowodowe opierające się na zobowiązaniu pozwanego do przedstawienia rejestrów faktur VAT i dokumentów jednoznacznie wskazujących daty otrzymania faktur VAT, a tym samym potwierdzających ich prawidłowe terminy wymagalności, przez co materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwalał na jednoznaczne stwierdzenie, że roszczenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 11) art. 98 w zw. z art. 100 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że powództwo w niniejszej sprawie było w całości niezasadne, podczas gdy prawidłowa analiza dokumentów zgromadzonych w toku sprawy i przyjęcie, że o dokonanym potrąceniu powódka dowiedziała się dopiero z chwilą doręczenia jej zarzutów od nakazu zapłaty, winno doprowadzić Sąd do uznania, że za wynik sprawy nie jest w całości odpowiedzialna powódka, dlatego w sprawie należało dokonać wzajemnego rozliczenia kosztów, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 12) art. 481 k.c. w zw. z art. 8 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji uznanie, że roszczenie powódki o zapłatę odsetek za opóźnienie wynikających z ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie znajdowało uzasadnienia w niniejszej sprawie jako nieudowodnione, podczas gdy zgodnie z powyższymi przepisami dla zaistnienia prawa do naliczania odsetek przez wierzyciela wystarczy spełnienie przesłanek nałożonych ustawą, które w niniejszym procesie zostały spełnione, a co za tym idzie powódka miała prawo do żądania odsetek od pozwanego w podanej w pozwie wysokości; 13) art. 498 §2 w zw. z art. 499 w zw. z art. 6 k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że potrącenie w niniejszej sprawie było dopuszczalne, podczas gdy dokument w postaci oświadczenia, został podpisany przez osoby nieuprawnione do reprezentacji pozwanego, zaś pozwany nie udowodnił terminu, w którym dokonał skutecznego poinformowania o potrąceniu, a co za tym idzie, skutek ten winien być liczony najwcześniej od dnia doręczenia pełnomocnikowi powódki odpisu zarzutów od nakazu zapłaty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zarzut naruszenia art. 328 §2 k.p.c. okazał się uzasadniony o tyle, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie zaprezentował stanu faktycznego, który legł u podstaw wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Pewnym usprawiedliwieniem tej okoliczności pozostaje fakt, że w istotnej części postępowanie podlegało umorzeniu, wobec skutecznego cofnięcia pozwu.

Sąd Apelacyjny ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, że: strony łączyła umowa z dnia 31 grudnia 2014 r., na mocy której powodowa spółka zobowiązała się do świadczenia na rzecz strony pozwanej usług pralniczych za wynagrodzeniem, płatnej w terminie 60 dni od daty otrzymania

faktury. Jednocześnie wykonawca zobowiązał się płacić zamawiającemu czynsz najmu oraz koszty eksploatacyjne – w terminie 14 dni od daty otrzymania stosownej faktury VAT. (dowód: umowa – k. 19-23) Powodowa spółka w związku z wykonanymi usługami wystawiła trzy faktury VAT: nr(...) w dniu 31 maja 2016 r. na kwotę 25.670,47 zł, (...) w dniu 31 lipca 2016 r. na kwotę 26.361,85 zł, (...) w dniu 31 sierpnia 2016 r. na kwotę 28.463,74 zł. Odbiór faktur został potwierdzony przez osobę uprawnioną. (dowód: faktury VAT – k. 24-26). Pozwany zapłacił należności z ww. faktur: co do pierwszej – 23.981,93 zł w dniu 9 września 2016 r., co do drugiej – 24.673,31 zł w dniu 14 listopada 2016 r., co do trzeciej – 26.775,20 zł w dniu 30 listopada 2016 r. (dowód: potwierdzenia przelewów – k. 59-61) Jednocześnie zatrudnieni u pozwanego główny księgowy oraz księgowi pismami z 29 sierpnia 2016 r. i 27 października 2016 r. poinformowali o dokonaniu kompensaty wierzytelności z każdej z ww. faktur odpowiednio z trzema kwotami po 1688,54 zł z tytułu należności czynszowych i eksploatacyjnych objętych fakturami VAT: (...) z terminem płatności 14 lipca 2016 r., (...) z terminem płatności 14 września 2016 r. i (...) z terminem płatności 14 października 2016 r. (dowód: pisma – k. 62-64, faktury VAT – k. 65-67)

Dokumenty prywatne, w oparciu o które Sąd Apelacyjny poczynił ustalenia, nie były kwestionowane przez strony co do ich treści, wobec czego należało obdarzyć je przymiotem wiarygodności.

Całkowicie nieskuteczne okazały się zarzuty o charakterze proceduralnym związane z nieprzeprowadzeniem dowodów z ewidencji księgowej pozwanej. Dowody te były zbędne dla rozstrzygnięcia, w sytuacji gdy strony były ostatecznie zgodne co do tego, że 60-dniowe terminy zapłaty rozpoczęły swój bieg w datach wystawienia faktur. Mieć przy tym należało na uwadze z jednej strony to, że były to terminy najkorzystniejsze dla powodowej spółki, z drugiej, że osoba, która odbierała faktury w imieniu pozwanego, nie umieściła przy swoich podpisach innych dat niż daty wystawienia.

W znacznej mierze uzasadniony okazał się natomiast zarzut naruszenia art. 481 k.c. oraz art. 8 ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 118). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawał podstawy do przyjęcia, że pozwany, w zakresie w jakim nie dokonał potrącenia, spóźnił się z zapłatą. Wyliczenia zaprezentowane przez stronę powodową w załączniku do pisma procesowego z 23 października 2017 r. okazały się jak najbardziej prawidłowe i wymagały jedynie przeprowadzenia odpowiednich działań rachunkowych, czego bezzasadnie zaniechał Sąd Okręgowy. Rację miał także powód, twierdząc, że w rozpoznawanej sprawie z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 8 ust. 1 i 2 ww. ustawy można było domagać się odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych. Opóźnienie w zapłacie pierwszej faktury co do kwoty 23.981,93 zł trwało od 31 lipca 2016 r. do 9 września 2016 r., drugiej – co do kwoty 24.673,31 zł od 30 września 2016 r. do 14 listopada 2016 r., trzeciej – co do kwoty 26.775,20 zł od 31 października 2016 r. do 30 listopada 2016 r. Odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych wyniosły w tych okresach odpowiednio: 255,92 zł, 295,40 zł i 216,04 zł, łącznie 767,36 zł.

Niezasadnie apelujący domagał się natomiast odsetek od należności umorzonych na skutek potrącenia. Niezależnie od tego czy potrącenie zostało dokonane przed wniesieniem pozwu, jak wskazywał pozwany, czy też dopiero z chwilą doręczenia zarzutów od nakazu zapłaty, skutek potrącenia w świetle art. 499 k.c. był taki sam. Strona powodowa nie kwestionowała terminów wymagalności faktur wystawionych przez pozwanego, które były wcześniejsze od dat wymagalności należności wykonawcy. Z tych też względów nieskuteczny okazał się zarzut obrazy art. 6 k.c. w zw. z art. 498 §2 k.c. i art. 499 k.c.

Zgodnie z art. 482 §1 k.c. powód mógł domagać się zasądzenia odsetek od skapitalizowanych odsetek od dnia wniesienia pozwu, co nastąpiło 28 marca 2017 r. Sąd Apelacyjny pominął natomiast w wyroku reformatoryjnym jako całkowicie zbędne określenie „do dnia zapłaty”. Za niedopuszczalne z kolei w świetle art. 383 k.p.c. uznać należało żądanie zasądzenia dalszych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, w sytuacji gdy w piśmie ostatecznie precyzującym żądanie powód domagał się jedynie dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie (k. 85).

Za niezasadny uznać należało zarzut dotyczący rozliczenia kosztów procesu i to mimo częściowego uwzględnienia apelacji. Przede wszystkim nie jest możliwe naruszenie art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., albowiem przepisy te przewidują wykluczające się zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Niezależnie od tego strona powodowa w nikłym zakresie wygrała proces, co uzasadniało zastosowanie art. 100 k.p.c. i nałożenie na nią obowiązku poniesienia

całości kosztów przed Sądem pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny nie znalazł jakichkolwiek podstaw do zastosowania w rozpoznawanej sprawie art. 102 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, które po stronie powodowej ograniczyły się do opłaty od apelacji i wynagrodzenia radcy prawnego przyjęto art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz §2 pkt 2 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

SSA Marek Boniecki SSA Anna Kowacz-Braun SSA Zbigniew Ducki